

સુપ્રભાતમ્
સુરેશ પ્રા. ભટ્ટ
ફોન : ૨૩૨૨૬૨૫૧

પદ પડે છે નાનાં કોઈ ઘટના રહ્યા નથી!
ભણ્યા નાનૈયો હવે કોઈ ઘાટના રહ્યા નથી!
રહ્યા નથી સંઘના, પૂછે ન કોઈ ભાજપમાં -
કે અડવા અડવાણી કોઈ વાતના રહ્યા નથી!
(શ્રી અડવાણી ફરી રૂસણે?)

‘નારાજીનામાં’ મળી શુભેચ્છા!
- હવે હું કોને આપું?! પાકિસ્તાનની પડઘો -
- કેજરીવાલ... પહેરામણી..
(‘આપ’ એટલે રાજીનામાં) (પૂ. હીરાબા ને સાડી)

ચિંતન

સહજં કર્મ કૌંતેય સદૌષમપિ ન ત્યજેત | સવસ્થા હિ દોષેષ ધૂમેનાગ્નિરિવાવૃતા ||
‘હે કૌંતેય! દોષચુક્ત હોવા છતાં કોઈ પણ સહજ-નિયત-ફરજરૂપ ગણાતાં કાર્યનો ત્યાગ ન કરવો ખોઈએ. કારણ કે જેવી રીતે અગ્નિ ધૂમાડાથી આવૃત્ત હોવા છતાં, અગ્નિનું મહત્ત્વ તો એટલું જ રહે છે એવી રીતે દરેક કર્મમાં કોઈને કોઈ દોષ તો રહેલો હોય છે જ.’
શ્રીગીતામાં ભગવાન કૃષ્ણ, અર્જુનને કર્મચોગના પાઠ ભણાવતાં આ વાત કહે છે.
કામ-કર્મ કોઈ નીચું કે ઊંચું હોતું નથી. નાનું કે મોટું કે સાચું કે ખરાબ હોતું નથી. પણ એ કર્મ કરતાં તમારો ધરાદો, વિચાર, વૃત્તિ કેવાં છે એ પ્રમાણે કામ હલકું-ભારે કે સાચું ખરાબ થાય છે.
બૂટ બનાવતો મોચીનું કામ હલકું નથી પણ જ્યારે બાળકના બૂટ બનાવે ત્યારે કોમળ ચામડું પસંદ કરે અને વિચારે કે બાળક ભિચારું ચામડું- બૂટ ‘ડંખે’ છે ની ફરિયાદ વ્યક્ત નહીં કરી શકે માટે કોમળ ચામડું પસંદ કરવું એ વાત આ કાર્યને મહાન બનાવી નાખે છે.
સફાઈ કામદાર, વૃક્ષ સાફ કરનાર કંપાઉન્ડર જેવા વ્યવસાય નીચા નથી એમની દૃષ્ટિમાં ‘સેવાભાવ’ આવી જાય તો એનાં જેવા કોઈ મહાન કાર્ય નથી. કર્મમાં દોષ તો રહેલો જ છે પણ તમારી દૃષ્ટિથી જ એનું મહત્ત્વ વધે કે ઘટે છે.

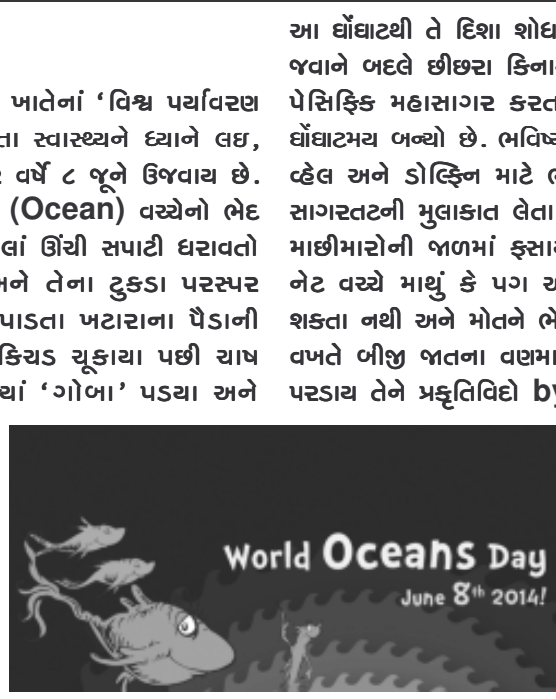
- સુવિચાર**
- અપની ફીક ન કરે પ્રભુ પ્રેમ કે દાસ.. સુદ નંગી ખુદ રહે સળ કે સીયે લિખાસ - **એમ.એમ.એસ.**
 - જ્યારે લોકો મારી ખુશામત કરે છે.. ત્યારે હું મારી જાતને મૃત્યુ પામેલી કલ્પું છું - **મેક્સ કમ્પ્ટ્રી**
 - વનમાં નકામી કા..કા.. કરતો કાગડાની જેમ બોલતો બુદ્ધિ વગરનો માણસ વખાણ કરે કે ભિદા તેનો શો અર્થ - **મહાભારત**
 - તર્કનું સત્ય નહીં.. પણ આત્માનાં મનોમંથનથી પ્રગટેલું સત્ય જ સંપૂર્ણ સત્ય છે - **અરવિંદ શોષ**
 - નિર્ભય કરવા માટે મુખ્ય ત્રણ વસ્તુની જરૂર છે... અનુભવ જ્ઞાન અને નિર્ભયને અભિવ્યક્ત કરવાની ક્ષમતા - **એસ. ભદ્રાચાર્ય**
 - પોતાના જીવનધોરણ ઊંચું લાવવાના માણસના અથાગ પ્રયત્નો હોય છે.. પણ પોતાના ચિંતનનું ધોરણ ઊંચું લાવવાનું શું..?? - **વિનોબા ભાવે**
 - જે અવારનવાર મૌન પાળે છે.. તેના જીવનમાં ઘોંઘાટ, કલેશ આપોઆપ ઘટી જાય છે - **ધમપદ**
(સંકલન : દીપક વી. આસરા)

બોધ કથા

કેટલાક યુવાન જીવિ હોય છે અને પોતે ધાર્યું કામ સમય-સંજોગ-સૂચના-વડીલોનો આગ્રહ છતાં છોડતાં નથી - અને કરીને જ રંધે.
વૃદ્ધ પિતા, યુવાન પુત્રના આવવાનાની રાહમાં ભરખપોરે ભૂખ્યા બેઠા હતા. યુવાન આવ્યો. ઘણાં સમયથી એના ખાટલા પર, ઉપરની નળીમાંની છતમાંથી તડકો આવતો હતો. દરરોજ, કાલે કરીશમાં નળીયાં ગોઠવવાનું કામ બાકી રહી જતું હતું. આજે એને પોતાના પર જ ગુસ્સો આવ્યો અને ભરખપોરે આવીને સીધો છત પર ચઢી ગયો.
પિતાને ગમ્યું નહીં ભૂખ્યા હતા અને આવા તડકામાં પુત્ર છત પર ચઢી નળીયાં ગોઠવે એ પણ વાજબી ન લાગ્યું. બે-ત્રણ ભૂમો પાડી નીચે આવી જવા આદેશ આપ્યો, પણ પુત્રે ન સાંભળ્યું.
પિતા ગુસ્સે થયા, પારણામાંથી પોતાના નાનાં પૌત્રને ઊંચકી આંગણમાં તડકે મૂકી દીધો બાળક રડ્યું. ઉપરથી યુવાને ભૂમો પાડી, ‘મારા દિકરાને અંદર લઈ લ્યો.’ વૃદ્ધ બધાંને બહાર જતાં અટકાવ્યા. યુવાન ફૂટી નીચે આવ્યો. પિતાને આમ કરવાનું કારણ પૂછ્યું. પિતા કહે - હું પણ મારું બાળક ભરખપોરે તડકામાં હેરાન થાય એવું ઇચ્છતો નો’તો.
Email - sureshchandrabhatt18@gmail.com

સમુદ્રને સંરક્ષણ આપતો આવો દિવસ તેના હેતુ સાથે વ્યાપક રીતે ઉજવાય તે આપણા સૌ પૃથ્વીવાસીઓના હિતમાં છે

“ખારા ખારા ઉસ જેવા આછા આછા તેલ પોથી દુનિયા ઉપર એવા પાણી રેલમથેલ” ઇ.સ. ૧૯૯૨માં બ્રાઝિલના રિયો ડી જેનેરો ખાતેનાં ‘વિશ્વ પર્યાવરણ સંમેલન’માં સમંવરના દિનપ્રતિદિન બગાડતા જતા સ્વાસ્થ્યને ધ્યાને લઈ, મહાસાગર ‘દીનતા’ ને રોકવા આ દિન પર દર વર્ષે ૮ જૂને ઉજવાય છે. સૌ પહેલાં તો ‘સાગર’ (Sea) અને મહાસાગર (Ocean) વચ્ચેનો ભેદ સમજવા જેવો છે. આશરે વીસેક કરોડ વર્ષ પહેલાં ઊંચી સપાટી ધરાવતો એક મોટો ભૂસ્તરીય પોપડો જ્યારે તૂટ્યો અને તેના ટુકડા પરસ્પર વિરૂદ્ધ દિશામાં સરક્યા ત્યારે કિચડમાં ચાષ પાડતા ખટારાના પૈડાની જેમ તેઓ લાવા ઘટ્ટ રગડાને દાબતા ગયા, કિચડ ચૂકાયા પછી ચાષ કાચમનું નક્કર સ્વરૂપ ધારણ કરે એ રીતે ત્યાં ‘ગોબા’ પડયા અને વરસાદી પાણી ભરાતાય તેમાં મહાસાગર બન્યાં. દા.ત. આફ્રિકા અને અમેરિકા વચ્ચે જ્યાં લાંબુ અંતર પડ્યું એ સ્થળે એટલાન્ટિક મહાસાગરે જન્મ લીધો. ઉપલા પોપડા ઠરીને દરમિયાન ખંડોનું સ્વરૂપ પામ્યા. આ પ્રથમ ઘટના પછીના બીજા તબક્કામાં પણ ખંડોને વખતોવખત ભૂસ્તરીય ઝટકા લાગ્યા. કોઈ ઠેકાણે ફાટ પડી તો કયાંક ભારતીય ઉપખંડમાંથી શ્રીલંકા જેવા ટુકડા જ પડી ગયા. મહાસાગરોનું પાણી ત્યાંના ખાંચામાં ઘસી આવ્યું. ભૌગોલિક રચના અને કદ મુજબ, અખાત, સામુદ્રધુની, ઉપસાગર, સાગર એવાં નામો મળ્યાં. ખો કે આપણે સમગ્ર સમુદ્રી વિસ્તારો, સમુદ્રોની વાત કરીએ છીએ.

આજે ૮ જૂન : વિશ્વ મહાસાગર દિન પ્રસંગસર

- યતીન કંસારા

પરંતુ આજે મહાસાગરોની સ્થિતિ કેવી છે ? વિશ્વના મહાસાગરો પણ આજે વિશ્વના દેશોનો કચરાની કચરાપેટી જેવા બની ગયા છે. અથવા તો તે તરફ જઈ રહ્યાં છે. પૌરાણિક કાળમાં સમુદ્રમંથન કરીને અમૃત કાઢવામાં આવ્યું તે કથા હવે ભૂલી જાવ અને હાલના કળિયુગમાં ‘ભૂમિમંથન’ દ્વારા નીકળતાં જે વિવિધ પ્રકારનાં ઝેર અને ખુદ સમુદ્રને પીવાના થાય છે. આપણા હિન્દ મહાસાગરની વાત કરીએ તો ભારતની નદીનાળા વરસાદી નિતાર સાથે દર વર્ષે પર લાખ ટન રાસાયણિક ખાતર, લાખો ટન વૃંતુનાશક દવાઓ અને જથ્થાબંધ સિન્થેટિક ડિટર્જન્ટ ઠાલવે છે. ઉપરાંત સમગ્ર ભારતનાં ૭૦ કરોડ ટન ઔદ્યોગિક કચરો, ૧૫ કરોડ ટન ભારે ધાતુઓ તેમજ ૧૦ કરોડ ટન શહેરી ઉત્કરો હિન્દ મહાસાગરમાં પધરાવાય છે. અત્યારે વિશ્વના અને ભારતના પણ કેટલાક તટવર્તી વિસ્તારો સમુદ્રી જીવોના અભાવે Dead Zone બની ગયા છે. ગ્રીન હાઉસ ઇફેક્ટના પાપે ઓગળી રહેલા બર્ફિસ્ટાનોને કારણે મહાસાગરની જળસપાટી વધવાથી પેસિફિક મહાસાગરના ઘણા ટાપુઓ પર ખારા પાણીનાં મોજા હવે લાંબે સુધી પથરાવા લાગ્યા છે અને ખેતી ચોપટ થવા લાગી છે. ગ્લોબલ વોર્મિંગની અસરથી સમુદ્રી પાણીના તાપમાનમાં થયેલા ફેરફારોને લીધે ઇ.સ. ૨૦૩૦ સુધીમાં જગતની ૬૦ ટકા પરવાળા સૃષ્ટિ સદંતર નાશ પામી ચૂકી હશે. ભર શિયાળામાં યુરોપીય દેશોમાં ખારસી ફૂંફ આપી તેમને કોલ્ડ સ્ટોરેજ બનતા અટકાવતો ગલ્ફ સ્ટ્રીમનો ગરમ પ્રવાહ ક્રમશઃ નબળો પડી રહ્યો છે, જે પણ સમુદ્રના તાપમાનની વધઘટ અને તેની વ્યાપક અસર સૂચવી ખતરાની ઘંટકી સમાન છે.

આ ઘોંઘાટથી તે દિશા શોધવામાં ગુમરાહ થઈ જાય છે અને યોગ્ય ઊંડાઈએ જવાને બદલે છીછરા કિનારે જઈને ગુંગળાઈ મરે છે. ચાલીસ વર્ષ પહેલાંમાં પેસિફિક મહાસાગર કરતાં આજે પેસિફિક મહાસાગર દસ ઘણો વધારે ઘોંઘાટમય બન્યો છે. ભવિષ્યમાં અવાજનું પ્રદૂષણ આ જ ઝડપે વધતું રહે તો હૅલ અને ડોલ્ફિન માટે ભવિષ્ય સલામત નથી. ઇંડા મૂકવા ઓસિસ્ના સાગરતટની મુલાકાત લેતા ઓલિવ રીડલી જાતના હજારો દરિયાઈ કાચળા માછીમારોની જાળમાં ફસાયા બાદ બેમોત મરે છે. નાયલોનની જાળીદાર નેટ વચ્ચે માર્થું કે પગ અટવાયા પછી તે શ્વાસ લેવા સપાટી પર આવી શકતા નથી અને મોતને ભેટે છે. એક જાતના સજીવોને (માછલાને) પકડવી વખતે બીજી જાતના વણમાગ્યા અને વણખોદતા સજીવો (જેમ કે કાચળા) પરડાય તેને પ્રકૃતિવિદો by catch કહે છે. દુનિયાભરના માછીમારો દર વર્ષે આવા ૩ કરોડ ટન બાય કેંચને વગર આશયે પકડી તેમને મરેલી ઠાલવે ફરી સમુદ્રમાં ફેંકી દે છે. જેમાં દર વર્ષે ૪ લાખ ડોલ્ફિનો, દસ લાક નકામી શાર્કનો અને આઠ કરોડ મોટા પણ ‘ટેસ્ટલેસ’ માછલાઓનો સમાવેશ થાય છે. ઝિંગા પકડતા માછીમારો ભરચક જાળ બહાર કાઢે ત્યારે તેમાં ઝિંગા ફક્ત ૪ ટકા હોય છે. બાકીના ૯૬ % પરત ફેંકી દેવાલાયક બાય કેંચ માછલા જેમને ફરી સમુદ્રમાં જતાં પહેલાં વિના કારણે જ તરફડીને મરતું પડે છે! આ જાતનો અનહદ બગાડ કરીને માનવજાતે છેલ્લા ૫૦ વર્ષોમાં મત્સ્યસૃષ્ટિમાં ૨૮ ટકા જેટલો ઘટાડો કરી નાંખ્યો છે. ખનીજતેલ ભરેલા જહાજોમાંથી તેલનું ગળતર થતા દરિયાઈ સપાટી તેલી બને છે અને દરિયાઈ વનસ્પતિને સૂર્યપ્રકાશ ન મળવાથી તેના પર માછી અસર થાય છે ઉપરાંત દરિયાઈ તરલ જીવો પણ અસ્તિત્વ ટકાવી શકતા નથી. વળી ખાટલે મોટી ખોટ એ છે કે બેક્ટેરિયા પણ આ સપાટી પરના તેલનો ખાત્મો બોલાવી શકતા નથી. લગભગ ચાલીસેક વર્ષ પહેલાં ડૂબી ગયેલા અમેરિકી જહાજોનું ખનીજતેલ હાલની તારીખે પર દરિયામાં ફેલાયેલું છે અને સમગ્ર દુનિયામાં દરિયો આ ખનીજતેલના કદડાથી ખરડાઈ ગયો છે.

વળી, જહાજના બેજવાબદાર ક્રમાનો જહાજમાં બિનજરૂરી તેલી કચરો દર વર્ષે વીસ લાખ ટનના હિસાબે કિનારા પર તેનો નિકાલ કરવાને બદલે દરિયામાં વહેવાડાવી દે છે. દરિયાઈ પક્ષીઓ દરિયામાં માછલી શોધવા ડૂબકી મારે તો તેલથી ખરડાઈ જાય છે અને પીંછા ચોંટી જવાથી ઊડી પણ શકતા નથી. આવી તો કંઈ કેટલીયે અસરો, ઘાતક અસરો દરિયા દેવને માથે તોળાઈ રહી છે. એટલે જ ‘વિશ્વ મહાસાગર દિન’ ઉજવવામાં આવે છે. આ દિવસે સમુદ્રી વિસ્તારોમાં, કાંઠાળ વિસ્તારોમાં જનજાગૃતિ કાર્યક્રમો યોજવામાં આવે છે. રેત શિલ્પો રચવામાં આવે છે, વિવિધ સમુદ્રી વાનગીઓ (Sea Food) ની સ્પર્ધામાં યોજાય છે, પરંતુ પશ્ચિમના દેશોમાં વિશ્વ મહાસાગર દિન જેટલું પ્રચલન આપણા દેશમાં નથી, એનો અર્થ એવો હરગીઝ નથી થતો કે આપણે ત્યાં સમુદ્રનું પ્રદૂષણ કે અન્ય પર્યાવરણીય ખતરા નથી. સમુદ્રને સંરક્ષણ આપતો આવો દિવસ તેના હેતુ સાથે વ્યાપક રીતે ઉજવાય તે આપણા સૌ પૃથ્વીવાસીઓના હિતમાં છે. વેકેશન વિહાર કરતી વખતે દીવ કે ગોવાના દરિયામાં ડૂબકી મારતી વખતે તમને સમંવરનાં ‘ડૂસકાં’ સંભળાય છે? ચાલો આપણે પણ સાગરસૃષ્ટિને બચાવીએ અને કહીએ -

“એ સાગર કી લહેરોં હમ ભી આતે હૈ હરો...”

મોટર વ્હિકલ એક્ટમાં તેમજ ટ્રાફિક નિયમોમાં નવા સુધારા અમલમાં મુકાશે

તાજેતરમાં કેન્દ્રીય કેબીનેટ મંત્રીશ્રીના અકસ્માતમાં થયેલા નિદાનથી દેશના ટ્રાફિક નિયમોમાં તથા મોટર વ્હિકલ એક્ટમાં સુધારા કરવા તથા આધુનિક આંતરરાષ્ટ્રીય વ્યવસ્થા મુજબના માર્ગ સુરક્ષાના નિયમોમાં ફેરફાર કરવા માટે દેશભરમાં માંગ ઉઠતા કેન્દ્ર સરકારે ટ્રાફિક એક્ટમાં તથા નિયમોમાં નવા સુધારા વધારા તૈયાર કરવા જણાવેલ છે જે આગામી ખરડો પસાર કરવામાં આવશે દેશમાં બહુમતી સરકાર હોય સદર સુધારો નિદાને પસાર કરશે તેમાં બેમત નથી.

નવા ખરડામાં ત્રણ વખત ટ્રાફિક સીગ્નલ ટોડનાર તથા રેડ લાઈટ ક્રોસ કરનારને ટ્રાફિક વાયસસ્ય રદબાતલ કરવાની આર.ટી.ઓ. કચેરીને સત્તા આપવામાં આવશે. ટ્રાફિકમાં કારની ફેન્ડ સીટની સાથોસાથ પાછળ બેસનારના માટે પણ સીટ બેલ્ટ ફરજિયાત બાંધવો પડશે. સદર નિયમનું ઉલ્લંઘન કરનાર સામે દંડાત્મક કાર્યવાહી સ્થળ ઉપર જ કરવામાં આવશે તેવી ખોગવાઈમાં સુધારો કરવામાં આવશે.

ટ્રાફિક સુધારા વધારા માટે ક્ષિત્રન હાઈકમિશ્નરની કેન્દ્ર સરકાર મદદ લેશે તથા તેમના નિયમોને ભારતીય રસ્તાઓ સાથે ટ્રાફિક નિયમન સાથે સરખાવી નવા નિયમોનું અમલીકરણ કરવામાં આવશે.

તમામ ટ્રાફિક સીગ્નલ ઉપર સીસી ટીવી કેમેરા નાઈટ વિઝનવાળા ફરજિયાત લગાડવામાં આવશે અને તમામ સીસી ટીવી કેમેરાનું મોનીટરીંગ ટ્રાફિક કન્ટ્રોલ ઓફિસથી સેન્ટ્રલાઈઝેશન દ્વારા એક જ જગ્યાએથી કરવાની ખોગવાઈ છે.

ટ્રાફિક સીગ્નલનો દૂર ઉપયોગ અટકાવવા ડેટા સેન્ટ્રલાઈઝેશન કરવામાં આવશે અને તે મુજબ નવો મુસદ્દો ઘડવામાં આવશે અને તેનું ફરજિયાત પાલન કરવામાં આવશે તેમજ ભારે વાહનોના અવરજવર માટેના રસ્તાઓનું સીડિવાઈઝીંગ કરવામાં આવશે.

ટ્રાફિક સીગ્નલના નિયમોનું ઉલ્લંઘન કરનાર સામે રૂઠ કલાકમાં શિક્ષાત્મક તથા દંડાત્મક પગલા ભરવામાં આવશે ટ્રાફિકના હેતુઓ તથા નિયમોનું કડકાઈથી અમલીકરણ કરવામાં આવશે સ્પીડ કન્ટ્રોલ મશીન કાર્યરત કરવામાં આવશે જેથી હિટ એન્ડ રનના ગુનાની સંખ્યામાં તથા અકસ્માતની સંખ્યામાં ઘટાડો થાય.

જે શહેરની વસ્તી દશ લાખની હશે તેવા શહેરોમાં જાહેર પરિવહનના વાહનોમાં એડવાન્સ જીપીએસ ટ્રેકિંગ સીસ્ટમ લગાડવામાં આવશે જેથી કચુ બહેવાહન કચા કેટલા સમયમાં હવુ તેથી લોકેશનવાઈઝ ટેડા ઉપલબ્ધ થઈ શકે.

હિડ એન્ડ રનના કેસમાં મુજબનારના વારસોને વધારે વળતર મળી રહે તેવી ખોગવાઈ કરવામાં આવશે. ટ્રાફિક રૂલ તથા વાહન ડિટેઈન માટે નામદાર ગુજરાત સરકારે વધુ એક ચુકાદો જાહેર કરી જાહેર જનતાની પરેશાની હાલાકી ખાનગી વાહન ચાલકોની ભૂલના કારણે ભોગવવી ના પડે તે માટે ચુકાદો જાહેર કરી અમલ માટે આરટીઓને હુકમ કરેલ છે.

ટ્રાવેલ્સમાં મુસાફરી દરમિયાન સત્તાવાળાઓ દ્વારા વાહન ડિટેઈન (જપ્ત) કે સીઝ કરવાની કામગીરી થઈ શકશે નહિ. ગુજરાત હાઈકોર્ટે મહત્ત્વપૂર્ણ ચુકાદામાં જણાવ્યું છે કે મુસાફરોને તકલીફ ના પડે તે ખેવાની જવાબદારી સત્તાવાળાની પણ છે જે કોઈ ખાનગી ટ્રાવેલ્સ ઓપરેટર મોટર વ્હિકલ એક્ટ કે અન્ય કાયદાનો ભંગ કરે તો તેનું વાહન જપ્ત કરી શકશે પરંતુ મુસાફરોને તેના અંતિમ મુકામ સુધી ઉતાર્યા બાદ જ આનું વાહન તંત્ર દ્વારા જપ્ત કરવામાં આવશે.

આવશે જેથી અદ્યવચ્ચે રસ્તામાં મુસાફરોને હાલાકી ના વેઠવી પડે તપાસ દરમિયાન વાહનના દસ્તાવેજો જે તે જગ્યાએ તંત્ર દ્વારા જપ્ત કરવામાં આવશે.

અખીલ ગુજરાત પ્રવાસી વાહન સંચાલક મહામંડળે કરેલી અરજીના પક્ષે હાઈકોર્ટે મહત્ત્વનો ચુકાદો આપી તંત્રને વાહન જપ્ત કરવા અંગે માર્ગદર્શિકા જાહેર કરેલ છે જે નિયમોનું તંત્ર દ્વારા ચુસ્તપણે પાલન કરવું પડશે.

આરટીઓ દ્વારા જારી કરાયેલ કારણ દર્શક નોટીસને મહામંડળ દ્વારા હાઈકોર્ટેમાં પડકારવામાં આવતા જેમાં ગેરકાયદે ચાલતી ટ્રાવેલ્સ બંધ કરવા હુકમ કરવામાં આવ્યા છે જેમાં જણાવ્યા મુજબ સત્તાવાળામાં કાયદાના અમલ માટે જરૂરી કામગીરી કરી શકે છે પરંતુ વાહન સીઝ કે ડિટેઈન કરી રસ્તા વચ્ચે મુસાફરોને ઉતારી શકે નહિ જે તે મુસાફરોને તેના આખરી મુકામે પહોંચાડ્યા બાદ જ આવા ખાનગી વાહનો જપ્ત કરવામાં આવશે.

ખાનગી ઓપરેટરને અપાયેલી પરમીટ માત્ર કોઈ વ્યક્તિ કે વ્યક્તિઓના સમૂહને અંગત ઉપયોગ માટે ટ્રાવેલ્સની સગવડ પૂરી પાડવા અપાયેલ હોય છે. રાજ્યમાં સ્ટેટ ટ્રાન્સપોર્ટ અને શહેરોમાં સરકારી પરિવહન સીવાય ટીકીટ ઈશ્યુ કરીને ટ્રાન્સપોર્ટ પુરો પાડવાની સત્તા અન્ય કોઈને આપવામાં આવેલ નથી તેમ છતાં ખાનગી ઓપરેટર દ્વારા આ રીતે તેમને અપાયેલી પરમીટનો ભંગ કરતા આરટીઓએ નોટીસ બજાવતા મહામંડળે હાઈકોર્ટેમાં દાદ માંગતા નામદાર હાઈકોર્ટે મુસાફરોના હિતને ધ્યાનમાં રાખી ચુકાદો આપેલ છે.

પ્રાકૃતિક થયેલ જંગલમાં જ લુપ્ત થયેલ હોય તેવી યાદીમાં બધા જ ખંડોની મળીને ૩૨ વનસ્પતિના નામો છે, આ બધામાં કેટલીક એવી વનસ્પતિના નામો પણ છે કે જે અગાઉ લુપ્ત થઈ હોવાનું મનાતું હતું પણ આજે તેની હયાતીની નોંધ થયેલી છે

આપણી પૃથ્વી સમગ્ર બ્રહ્માંડમાં એક અલાયદું સ્થાન ધરાવે છે. તેનું મુખ્ય કારણ એ જ છે કે આપણી પૃથ્વી પર જીવન છે. તેનું અન્ય કોઈ ગ્રહ પર હોય તેવું હવુ સુધી જાણવામાં આવ્યું નથી. ચંદ્ર અને પૃથ્વી વચ્ચેનું અંતર, પૃથ્વી અને સૂર્ય વચ્ચેનું અંતર, પૃથ્વીનું પોતાની ધરી પર ખાસ ખૂણે રાખીને નમન કરીને ભ્રમણ કરતું, પૃથ્વી ફરતેનું વાતાવરણ, પૃથ્વી ફરતેનું ઓર્ગેન વાયુનું આવરણ જેવી અગણિત વિશિષ્ટતાઓને કારણે આ પૃથ્વી પર જીવન શક્ય બન્યું છે, ટક્યું છે. આ એક ચમત્કારથી ઓછું આંકી શકાય તેમ નથી.

મૃદાવરણ, જલાવરણ, વાતાવરણ અને ચોથું જીવાવરણ. જમીનની નીચે, જમીન પર અને હવામાં અમુક ઊંચાઈ સુધી ફેલાયેલો આ જીવાવરણમાં પ્રાણીઓ અને આજે આપણે જેની વાત કરવાની છે તેવી વનસ્પતિઓનું જગત પથરાયેલું પડેલું છે.

આપણી પૃથ્વીમાં આપણે ૪.૬ અબજ વર્ષ જેટલું મનાય છે અને આ પૃથ્વી પર વનસ્પતિનું પ્રથમ આગમન આજથી ૨ અબજ વર્ષ પહેલાં ઓક્સિજન પેદા કરી શકતી ‘ઉરાલ્ગી’ નામની લીલથી થયું. આજે આપણે પ્રાચીનકાળના વનસ્પતિઓનાં અશ્મિઓના આધારે વનસ્પતિનીઓના અશ્મિઓના આધારે વનસ્પતિની ઉત્પત્તિને ઇતિહાસ સમજી શક્યા છીએ તે પ્રમાણે ૩૫૦૦ વાપ વર્ષ બીજધારી પ્રથમ વનસ્પતિ પેદા થઈ અને ૧૩૫૦ વર્ષ પહેલાં પ્રથમ કુલવાળી વનસ્પતિ પેદા થઈ.

આજે આ પૃથ્વી પર ૨૫૦ કુળની એક લાકથી વધુ સપુષ્પ વનસ્પતિની જાતિઓ છે જ્યારે અપુષ્પ વનસ્પતિઓની બે લાખથી વધુ જાતિઓ છે એમ કુલ ૩ લાખ જેટલી વનસ્પતિની જાતિઓ છે તે પૈકી અત્યાર સુધીમાં આપણે ૨,૮૩,૦૦૦ જેટલી વનસ્પતિની જાતિઓને ઓળખી શક્યા છીએ, વર્ગીકૃત કરી છે. અગાઉ જેનું તેમ આ પૃથ્વીનું આયુષ્ય ૪.૬ અબજ વર્ષ છે તેને ટાઇમ સ્કેલ ઉપર ૪૬ વર્ષ મુજબ ગણતરીમાં લઈએ તો આપણી માનવોની હાજરી આ પૃથ્વી પર ફક્ત ૪ કલાકથી જ છે જ્યારે માનવો દ્વારા થયેલ ઔદ્યોગિક ક્રાન્તિને ફક્ત ૧ મિનિટનો જ સમય લાગેલ છે. પરંતુ દુ:ખદ વાત એ બાબતનું છે કે આટલા ઓછા સમયગાળામાં આપણે આ પૃથ્વી પરના અડધો-અડધ એટલે કે ૫૦ % જેટલા જંતો નાશ કર્યા છે. ‘ફ્લોરીયર ફોરેસ્ટ’ આપણે જેને કહીએ છીએ તેવા કુદરતી પ્રાચીનતમ જંગલો તો આપણે ૮૦ % જેટલા નષ્ટ કર્યા છે.

આ રીતે માનવના આ પૃથ્વી પરના આગમન બાદ પૃથ્વીના વિવિધ આવરણોમાં ઝડપથી અકુદરતી બદલાવ થતો ગયો. તેનું કહીએ તો ખોટું નથી. જલ, જમીન અને વાતાવરણ તો પ્રકૃષ્ટિત થતાં ગયા, પરંતુ જીવાવરણના જીવોના અસ્તિત્વ સામે પણ જોખમ ઊભું થતું ગયું. માનવોએ પોતાની સુખ-સાહ્યો, સગવડો અને ભૌતિક સુખોની ભૂખ ભાંગવા માટે અગણિત અન્ય જીવોનો ભોગ લીધો. જેની કોઈ મર્યાદા ન રહી. આજે એ સ્થિતિ છે કે માનવ વસ્તી સિવાયના અન્ય જીવોની વસતી આ પૃથ્વી પરથી સતત ઘટી રહી છે.

કેટલાક જાગૃત વૈજ્ઞાનિકોએ આ સમસ્યા તરફ ધ્યાન કેન્દ્રિત કર્યું અને જે નુકશાન થઈ રહ્યું છે. તેનો અભ્યાસ હાથ ધર્યો અને તેવા પ્રાણીઓ અને વૃક્ષોની સ્થિતિની વિગતો મેળવીને તેની યાદી બનાવવાનું શરૂ કર્યું. સ્વિટ્ઝરલેન્ડ દેશના જીવિવા ખાતે આવેલ ઇન્ટર નેશનલ યુનિયન ફોર કન્સર્વેશન ઓફ નેચર (IUCN) ના નામથી ઓળખાતી સંસ્થા દ્વારા પ્રતિવર્ષ જુદી જુદી કેટેગોરીના પ્રાણીઓની અને વૃક્ષો વનસ્પતિઓની જે યાદી બહાર પાડવામાં આવે છે તેને ‘રેડ ડેટા લિસ્ટ’ કહેવામાં આવે આવે છે. તેમાં લુપ્ત, અતિ જોખમ હેઠળ, જોખમ હેઠળ, ભવિષ્યમાં જોખમ ઊભું થઈ શકે તેવી, ઓછી જોખમી અને જોખમની સંભાવના ધરાવતાં વૃક્ષો - વનસ્પતિ અને પ્રાણીઓની યાદી વર્ગીકૃત કરવામાં આવે છે. જાહેર કરવામાં આવે છે.

ગુગલ પર વીડીપીડિયા દ્વારા વિશ્વમાંથી લુપ્ત થયેલી વનસ્પતિઓની યાદી મુકવામાં આવી છે તેમાં પ્રાગૈતિહાસિક કાળથી વિલોપન થયેલ વનસ્પતિઓમાં ૩૪ નામો છે. આધુનિક કાળથી વિલોપનની યાદીમાં આફ્રિકાપંડની ૧૫, અમેરિકાપંડની ૧૮, એશિયાપંડની ૧૭, યુરોપપંડની ૩ અને ઓસ્ટ્રેલિયાની ૩૬ એમ કુલ ૮૦ વનસ્પતિઓની નામોની યાદી છે. પ્રાકૃતિક સ્થળે જંગલમાં જ લુપ્ત થયેલ હોય તેવી યાદીમાં બધા જ ખંડોની મળીને ૩૨ વનસ્પતિના નામો છે. આ બધામાં કેટલીક એવી વનસ્પતિના નામો પણ છે કે જે અગાઉ લુપ્ત થઈ હોવાનું મનાતું હતું પણ આજે તેની હયાતીની નોંધ થયેલી છે. બોટનીસ્ટ ડો. જી.એ. સ્પેન્સર દ્વારા આપણાં ગુજરાતના વૃક્ષોની પુસ્તક તૈયારી સમયે કરવામાં આવેલા અભ્યાસ મુજબ અંદાજે ૪૦૧ જાતના વૃક્ષો રાજ્યમાં જોવા મળ્યાં છે. આ પૈકી ૨૧૬ વૃક્ષોનો આધારભૂત ધોરણે પ્રમાણે અભ્યાસ કરવામાં આવતાં ૧૦૪ વૃક્ષો ભયહેઠળ, ૧૬ જાતિઓ વલ્નરેબલ (ભવિષ્યમાં જોખમ થાય તેવી), ૧૦ જાતિઓ જોખમમાં અને ૮ વૃક્ષો ક્રીટીકલી એનડેન્જર્ડ (અતિ જોખમની યાદીમાં મુકવામાં આવ્યા છે. આ પૈકી ૩૫ જેટલા વૃક્ષોની પુસ્તી માહિતી મળી શકી નથી. આમ, આ અભ્યાસો આપણને આપણાં ભયહેઠળ મુકાયેલા વનસ્પતિ જંગત બાબતે જાગૃત કરે છે અને ચેતવી રહેલ છે કે વેનાસર ધ્યાન નહીં આપીએ તો આપણે ઘણીબધી અમૂલ્ય વનસ્પતિઓ ગુમાવીશું.